

Panelák

Rimavská Sobota (SL)

Ateliér A4 en/and gutgut architects

Naam/Name: Panelák
Locatie/Location: Rimavská
Sobota, Slowakije

Ontwerp-oplevering/Design-completion:
Architect:
Opdrachtgever/Cliënt:
Aantal bouwlagen/Number of building layers:
Aantal woonlagen/Number of dwelling layers:
Aantal woningen/Number of dwellings:
Aantal woningtypen/Number of dwelling types:
Woninggroottes/Dwelling sizes:
Voorzieningen/Amenities:

Oorspronkelijk gebouw/Original building

1972-1975
Stavoprojekt Banská Bystrica, Projektový Ateliér A4
Stavoinvesta, Rimavská Sobota
9
8
64
1
36 m²
bergingen en gezamenlijke ruimten op de begane grond/
storage spaces and communal spaces on the ground floor

Transformatie/Transformation

2007-2014
gutgut architects
Particulier/private
10
9
38
6
55 m², 74 m², 92 m², 167 m²
berging, fietsenstalling, sport- en ontspannings-
ruimten (fitness, yoga, tafeltennis, incl. douches),
cafeetje/storage space, bicycle storage, sports
and relaxation rooms (fitness, yoga, table tennis,
incl. showers), café

Het woongebouw na transformatie
The residential building after
transformation

Veel buitenwijken van voormalige Oostblokstedes hebben nog altijd iets weg van een betonnen jungle, gebouwd tijdens de decennia van het Sovjetbewind waarin op grote schaal de naoorlogse woningnood het hoofd werd geboden. Nergens in het voormalige Sovjetblok staat er zo'n hoge concentratie van als in de beide landen van het voormalige Tsjecho-Slowakije. De geprefabriceerde woonblokken, lokaal bekend als *paneláky* – een woord dat zowel in het Tsjechisch als Slowaaks zoets als 'paneelhuizen' betekent – bepalen decennia na het vallen van het IJzeren Gordijn nog altijd in hoge mate het DNA van de steden. Zo ook in Rimavská Sobota.

Met de komst van de markteconomie zijn nieuwe ideeën over architectuur en stedenbouw ontstaan. De meest voor de hand liggende methode om die nieuwe idealen te realiseren, lijkt de radicale sloop van de socialistische woongebouwen. Vanuit economische én vanuit duurzaamheidsoverwegingen is die oplossing echter verre van ideaal. Bezien vanuit duurzame stedelijke ontwikkeling is het immers veel slimmer om bestaande gebouwen zo goed mogelijk te hergebruiken. Het ontwerp van gutgut architects laat zien dat dit niet alleen een duurzaam, maar ook een architectonisch interessant alternatief kan zijn.

Het idee van gutgut was simpel. Door de kleine appartementen van een bestaand, negen verdieping tellend *panelák* te combineren, nieuwe penthouses toe te voegen en balkons aan het gebouw te hangen, ontstaan aantrekkelijke woningen met een goede buitenruimte. Door op de begane grond bovendien extra gemeenschappelijke voorzieningen (café, gym en sauna) toe te voegen, en tuin en parkeren rondom het gebouw helder te organiseren, ontstaat een eigentijds en gewild woongebouw.

Een belangrijke architectonische keuze die zeer bijdraagt aan het succes van deze transformatie, is de keuze van gutgut om het oorspronkelijke gebouw niet te willen verhullen achter iets volkomen nieuws. Sterker nog: de architecten hebben met hun ingreep het gebouw in zekere zin verder teruggebracht tot zijn essentie: een schijfvormig volume met een abstract patroon van ramen. Om te voldoen aan de huidige normen voor isolatie is over de volledige gevel van het gebouw een nieuw isolatiepakket aangebracht, afgewerkt met strak stucwerk. Over deze abstracte huid is losjes een patroon van verticale en horizontale raamopeningen en aangehangen balkons gestrooid. Een nieuwe tiende verdieping zorgt voor een sculpturale beëindiging van het gebouw. Bovendien bood deze extra verdieping de kans twee grote duplex appartementen met riante dakterrassen toe te voegen.

Het resultaat is een woongebouw dat op het eerste gezicht niet contrasteert met zijn omgeving, maar bij nadere inspectie juist opvalt door een rijke mix aan eigentijdse appartementen. Gutgut architects laat met dit ontwerp bovendien zien dat een type woongebouw dat volgens velen beter gesloopt kan worden om plaats te maken voor nieuwe woonwensen, juist heel goed hergebruikt kan worden om diezelfde wensen te realiseren: comfort, ruime plattegronden, goede buitenruimten en aanvullende voorzieningen. (ok)

Many suburbs of former Eastern Bloc cities still look like concrete jungles, built during the decades of Soviet reign in which the post-war housing shortage was addressed on a large scale. There is no place with a higher concentration of these structures in the former Soviet Bloc than in both countries in the area formerly known as Czechoslovakia. The prefabricated residential blocks, locally known as *paneláky* – a word that means 'panel houses' in both Czech and Slovak – still, decades after the fall of the Iron Curtain, determine the DNA of the cities in many ways. This is also the case in Rimavská Sobota.

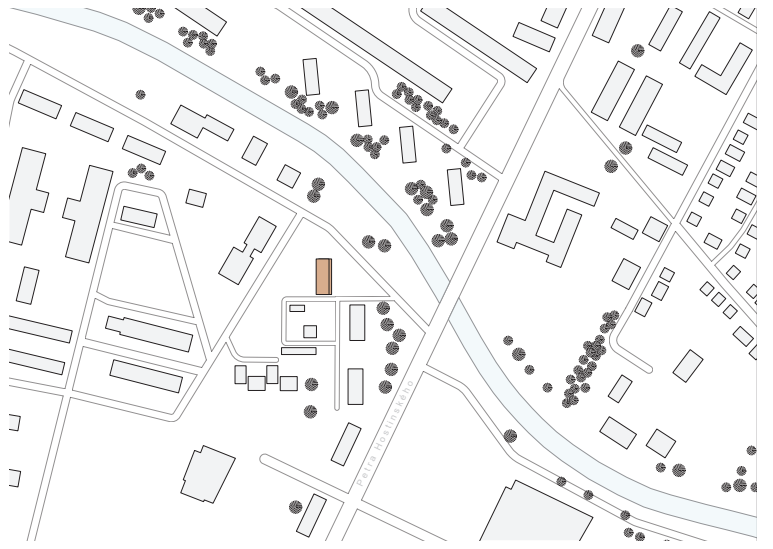
Now, with the arrival of the market economy, new ideas about architecture and urbanism are arising. The most obvious way to realize those new concepts seems to be the radical demolition of socialist residential blocks. From an economic and sustainable point of view, however, that solution is far from ideal. After all, from the perspective of sustainable urban development, it is much smarter to reuse existing buildings for as long as possible. gutgut architects design shows that this can also be an interesting architectural alternative.

Gutgut's idea was simple. By combining the small apartments of an existing, nine-storey *panelák* and adding new penthouses and balconies to the building, appealing housing with excellent outside space can be created. By adding additional community facilities (café, gym and sauna) on the ground floor and a well-organized garden and parking area, it even becomes a modern and attractive residential building.

An important architectural choice that plays a huge part in the success of this transformation is gutgut's decision to not try to hide the original building behind something completely new. Indeed, in a certain sense, the architects' intervention has reduced the building to its essence: a slab-shaped volume with an abstract pattern of windows. To meet the current requirements for insulation, new insulation material has been applied to the entire façade of the building, finished with stucco. This abstract skin hosts a loose pattern of vertical and horizontal window openings and balconies. A new tenth floor provides a sculptural 'cap', an extra floor that allowed two large duplex apartments with generous roof terraces to be added to the building.

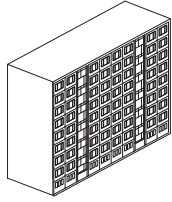
The result is a residential building that does not contrast with its surroundings at first glance, but then attracts attention with its rich mix of modern apartments. With this design, gutgut architects show that a type of residential building that many people agree should be demolished to make space for new housing requirements can actually be reused to realize those same requirements: comfort, spacious floor plans, high-quality outside areas and additional facilities. (ok)

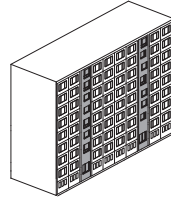

Het gebied voorafgaand aan de transformatie
The area before the transformation

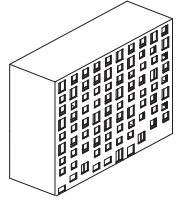
Stapsgewijze ingrepen voor de transformatie
Incremental interventions before the transformation

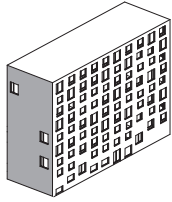
1.

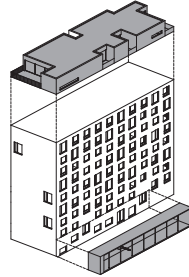
2.

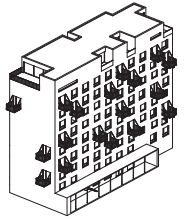
3.

4.

5.

6.

Gevel tijdens de transformatie
Façade during the transformation

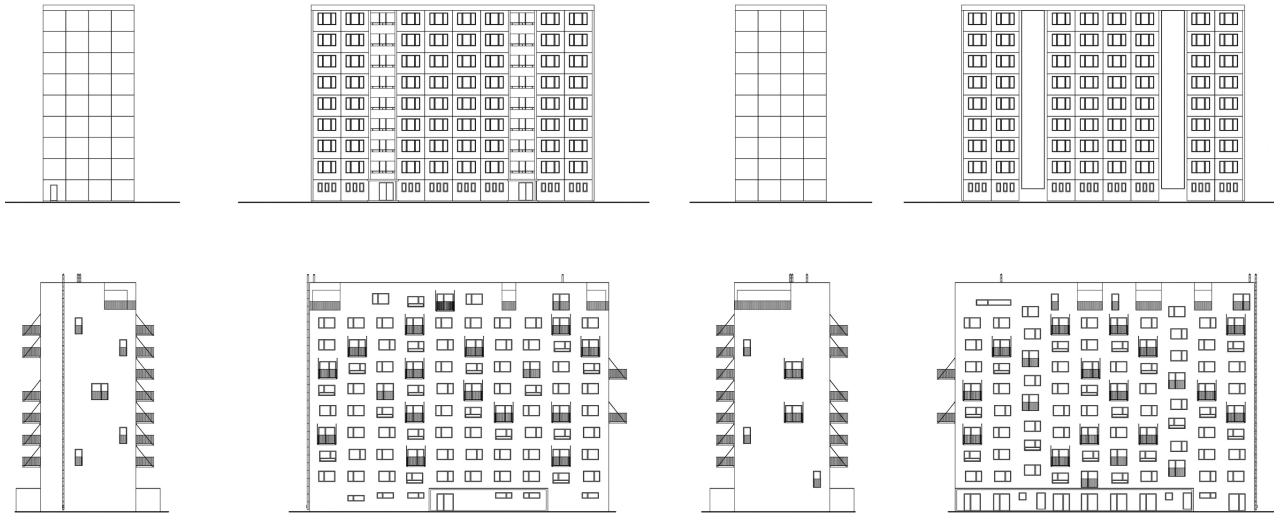

**Gevel voorafgaand aan de
transformatie**
Façade before the transformation

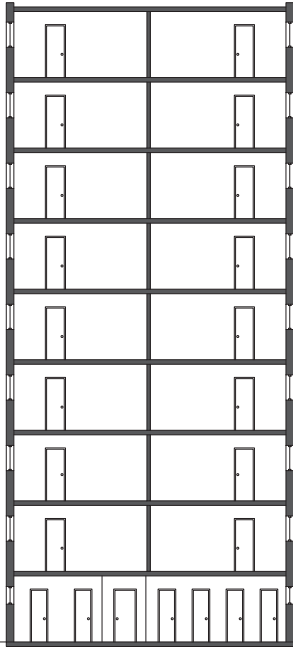
**Oorspronkelijke en nieuwe
gevelaanzichten**
Original and new façade aspects

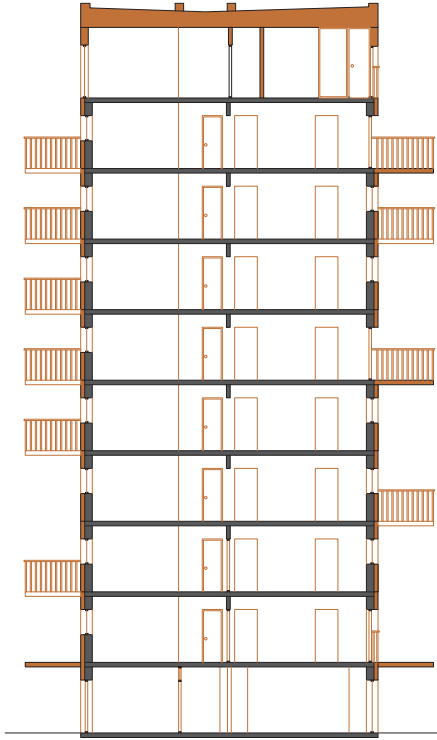
Nieuwe gevel na de transformatie
New façade after the transformation

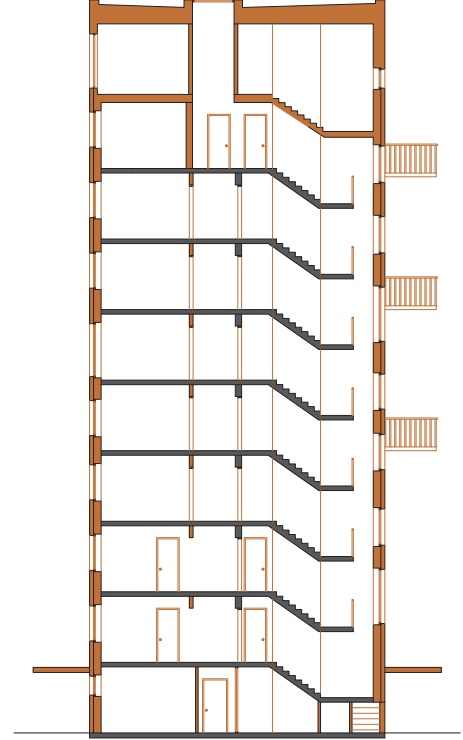

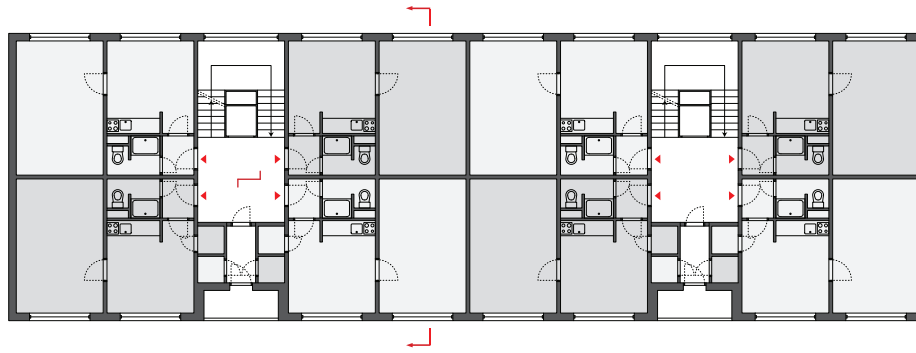
Oorspronkelijke doorsnede
Original cross section

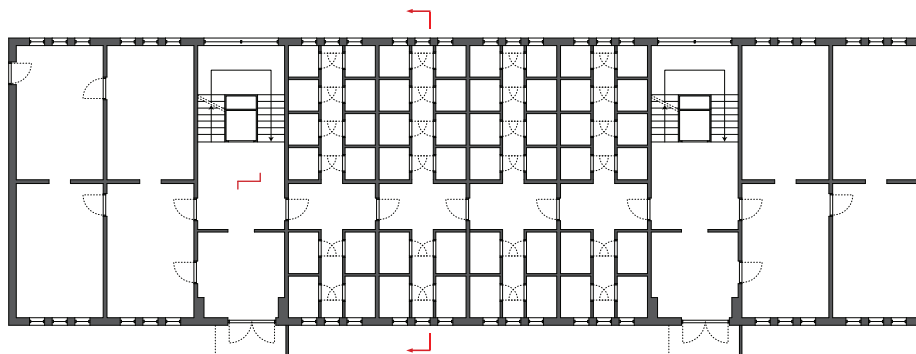
Doorsnede na transformatie
Cross section after transformation

Doorsnede na transformatie
Cross section after transformation

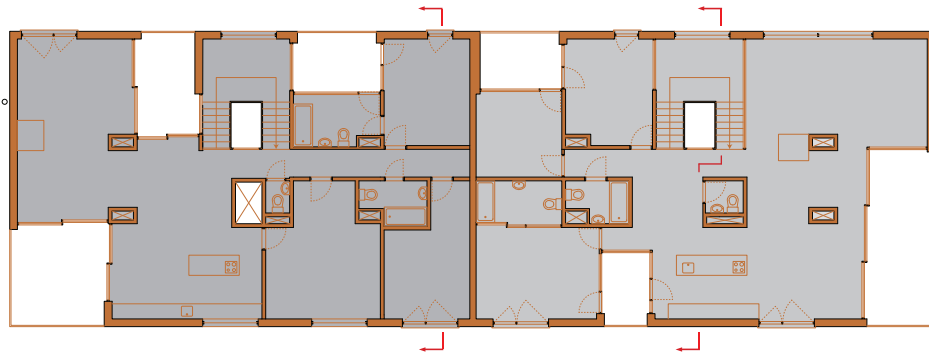

Plattegrond typische verdieping
Floor plan typical floor

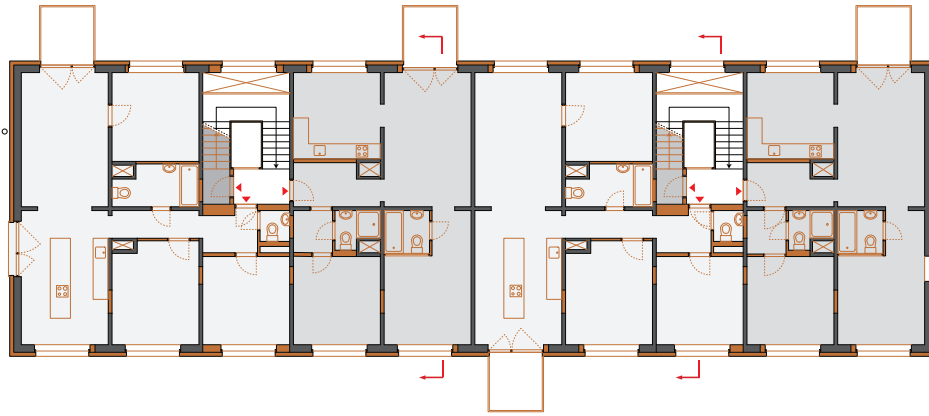

Plattegrond begane grond
Floor plan ground floor

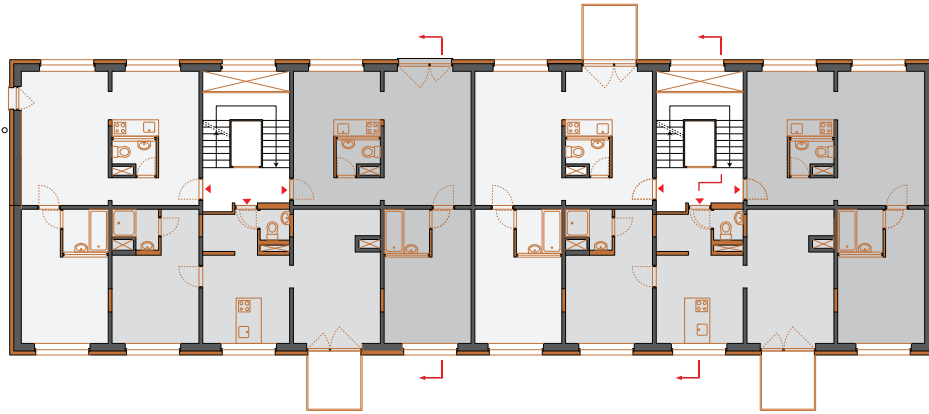
Plattegrond negende verdieping
Floor plan ninth floor

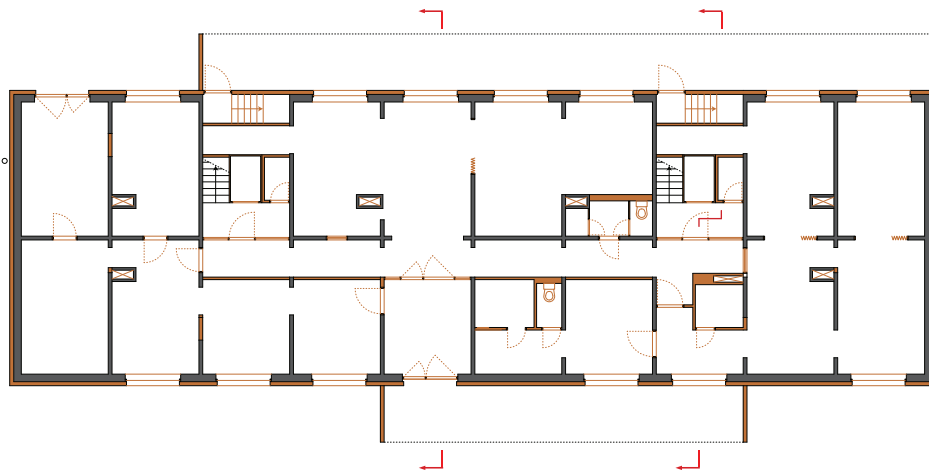
Plattegrond met vier appartementen
Floor plan with four apartments

Plattegrond met zes appartementen
Floor plan with six apartments

Plattegrond begane grond
Floor plan ground floor

Nieuwe gevel aan het parkeerterrein
New façade along the car park

Nieuwe kopgevel
New end wall

Uitzicht over de nieuwe balkons
View of the new balconies

De nieuwe plint van het gebouw
New building plinth

